

Hoe krijg je vakdocenten 'mee'?

Een studiedag voor vakdocenten

Vakdocenten die vinden dat de taallessen eigenlijk overbodig zijn en tijd kosten die beter besteed zou kunnen worden aan hun vakonderwijs?

Loopt u daar ook tegenaan?
Op de studiedag van de

TAALCOACHACADEMIE in januari presenteerde Emmy van Dorp van het Da Vinci college een succesvolle aanpak om de vakdocenten 'mee' te krijgen. In gesprek met Bregje Kaars Sijpesteijn van het ITTA licht ze de aanpak toe.

De sectie Nederlands binnen de zorgopleidingen van het Da Vinci College in Dordrecht stuitte steeds op weerstand als ze over taalontwikkeling in de beroepsvakken begon. Het lukte de taalcoach en haar collega's maar niet om bij de vakdocenten aandacht voor taal te creëren, terwijl die dat wel in hun takenpakket hadden.

Wat is jouw taak/rol als taalcoach precies?

Elk domein van het Da Vinci College heeft een taalcoach en onze taak is om in ons eigen domein de DRIESLAG TAAL¹ in te bedden in de dagelijkse les- en stagepraktijk. Concreet gaat het vaak over Vakgericht Taalonderwijs en Taalgericht Vakonderwijs.

Welke weerstand ondervonden jullie?

Het management ziet wel het belang van Nederlands voor de studenten, maar er zijn andere thema's die tegelijkertijd om aandacht schreeuwen. De vakdocenten zijn over het algemeen welwillend zolang het maar niet ten koste gaat van iets anders; en juist dat laatste wordt wel vaak zo ervaren.

Welke gevolgen had dat?

Wat de collega's, met name de trajectbegeleiders, van iets vinden (kort door de bocht: 'overbodige flauwekul'), straalt rechtstreeks uit naar de studenten die dat dan nog ietsje meer 'overbodige flauwekul' vinden. Wat ook niet echt meehielp, was de houding van de stagebegeleiders in het werkveld.

Jullie kregen het idee voor een studiedag. Wat wilden jullie daarmee bereiken?

Een aantal keren per jaar wordt in ons domein Zorg en Welzijn een studie-

dag georganiseerd die meestal bedoeld is ter bevordering van onze deskundigheid. In ons maandelijks overleg met de domeinleiding hebben we gevraagd of wij een keer zo'n dag zouden mogen vullen. Wij waren op dit idee gekomen doordat wij een aantal keren een 'charmeoffensief' hadden uitgevoerd om de weerstand te verminderen. Daarbij hadden wij bijvoorbeeld met het sinterklaasfeest voor ieder team en voor (de studenten van) alle opleidingen een gedicht gemaakt. Bovendien hadden we een workshop over rijmen en dichten die we ook hebben aangeboden aan onze collega's. Met name vanuit het OBP (Ondersteunend en Beheerspersoneel) kwamen toen veel positieve reacties; deze collega's hebben bijna nooit iets te zoeken op die studiedagen; zij zouden er ook graag een keertje aan meedoen.

Een studiedag leek ons hét middel om een aantal zaken tegelijk aan alle collega's duidelijk te kunnen maken, zoals uitleg over de examens en de niveaus, en het belang van Nederlands voor het studiesucces van de studenten. **En ondervonden jullie daar dan geen weerstand bij, toen jullie dat aankondigden?**

Een enkele dyslectische collega werd een beetje angstig bij de gedachte dat wij gingen toetsen, maar die konden wij wel geruststellen. Het OBP was zonder meer enthousiast. De leiding van het domein Zorg en Welzijn vond het een prima idee, maar heeft de dag wel vier keer uitgesteld omdat er belangrijker thema's speelden.

Hoe werd de studiedag geïntroduceerd bij de collega's?

Alle studiedagen zijn in principe verplicht en ze worden altijd door de domeinleiding aangekondigd in de nieuwsbrief. Daarnaast hadden wij een poster gemaakt die de nieuwsgierigheid van de lezers prikkelde. Vooraf kreeg iedereen een mail met een wervende beschrijving van alle workshops en de uitnodiging om zich alvast daarvoor in te schrijven.

Wat waren de onderdelen van de studiedag?

We begonnen met een inleiding over het thema Nederlands en leersucces: hoe maken we er een win-winsituatie van? We lieten daarbij op een speelse manier via een powerpointpresentatie een aantal vooroordelen aan de orde komen. Hier legden we ook het verdere verloop van de dag uit, en de doelen die wij voor ogen hadden.

Als tweede onderdeel lieten we de collega's een toets maken (PAK-toetsen²); de resultaten werden anoniem verzameld. Men kreeg met deze toets inzicht in het eigen niveau, maar ook informatie over wat een kreet als 'niveau 3F' eigenlijk inhoudt.

Tijdens de koffiepauze (dan kostte het geen extra tijd) hadden we een spel voor alle teams. Doel was om onszelf als team Nederlands wat meer in de kijker te spelen. Wij hadden het idee dat het nodig was dat wij ons wat meer persoonlijk introduceerden. We hadden groepen ingedeeld naar de werkkamers waar de mensen hun vaste werkplek hebben. Met elkaar moesten ze kenmerken (foto van een

huis, of eigenschappen zoals 'relax' of 'de deskundige op het gebied van werkvormen') koppelen aan de juiste docent Nederlands. We hadden hoeden neergezet met namen erop. Verhitte discussies volgden en de winnaars wonnen een pakket met taalboekjes voor op hun werkkamer.

Na de koffiepauze waren er workshops: elk lid van het team Nederlands gaf een workshop over bijvoorbeeld werkwoordspelling, woordenschat, dilemma's in het Nederlands (hun/hen, jou/jouw enz.), de specifieke problemen van Nt2-studenten en het formuleren van goede toetsvragen. Na de lunchpauze volgde een korte quiz over examinering met goed-foutvragen waarbij mensen moesten gaan zitten als zij het fout hadden. Merkwaardig genoeg eindigde het hoofd examinering niet op de eerste, maar op de tweede plaats! vervolgens hadden we onze examens Spreken en Gesprekken uitgeprint en hebben we elk een gesprek gevoerd met een onderwijsteam over de mogelijkheden om deze examens te combineren met een onderdeel uit de beroepsopleiding.

Tot slot speelden we met de beide domeinleiders en het door elk van hen zelf gekozen team een spel dat wij in de lessen ook gebruiken: IK HOU VAN HOLLANDS. We hebben het bekende tv-spel aangepast zodat nu alle vragen over taal gaan. De teamcaptain krijgt kaartjes met woorden als 'bejegenen', 'bagatelliseren', 'nabestaande' en moet aan het team duidelijk maken welk woord bedoeld

wordt, zonder het woord zelf te noemen. Hoeveel woorden raden ze in een minuut?

Het spel werd door zowel de teams als hun aanhang zeer fanatiek gespeeld. We hadden het onderdeel Spelling wat moeilijker gemaakt voor de collega's door uitsluitend werkwoorden te laten spellen die afkomstig zijn uit het Engels. Op die manier was het ook nog heel leerzaam! Het spel was een geweldige afsluiting van deze dag.

Hoe reageerden de collega's?

We vroegen na het spel meteen feedback en die was overwegend heel positief. Er werd gevraagd om nog zo'n dag, liefst dit schooljaar nog. Men vond het jammer dat er maar één ronde workshops was. Het enige onderdeel dat door veel mensen niet positief werd beoordeeld, was de quiz direct na de lunch.

Wat maakte deze studiedag zo inspirerend denk je?

In tegenstelling tot de gewone studiedagen die vaak gevuld worden met verschillende mensen die allemaal een uurtje iets komen vertellen, was deze dag heel grondig opgebouwd met allemaal verschillende werkvormen; het was geen moment saai. Verder was alles wat wij deden tot in de puntjes verzorgd, omdat wij zelf de lat hoog hebben liggen.

En tot slot omkleden wij altijd alles met spullen die verder niets toevoegen, maar wel sfeer scheppen en enthousiasme veroorzaken. Ik denk dan aan oranje of rood-wit-blauwe hoeden, sjaals, oranje afzetlint, vlaggen en

wimpels (allemaal voor een prikkie te krijgen als Oranje uit een toernooi ligt). Het werkt bij onze studenten en duidelijk ook bij onze collega's.

De docenten waren dus heel enthousiast over de studiedag. Waarom zijn ze nu wel 'om'?

Ze hebben ons beter leren kennen en kunnen ons nu ook beoordelen op onze expertise; ook hebben wij met succes onder de aandacht kunnen brengen dat Nederlands een basale studievaardigheid is. Ze hebben nieuwe werkvormen langs zien komen waarvan ze niet wisten dat die bestonden, en velen hebben iets nieuws geleerd waar ze zelf profijt van hebben.

Wat kun je nu wél oppakken met de vakdocenten, wat je eerst niet van de grond kreeg?

Er is nu naar mijn gevoel een voedingsbodem waarin de door ons te planten zaadjes wel kunnen groeien. Ik zie al meer verzoeken binnenkomen om teksten te screenen op taal. Wij zien het effect grappig genoeg het duidelijkste bij een team dat bijna in zijn geheel afwezig was op die dag: daar lopen we namelijk nog tegen de oude weerstand aan.

Wat zou je andere taalcoaches en secties Nederlands willen aanraden bij het organiseren van zo'n studiedag? Wat moeten ze wel of niet doen?

Ik zou nooit zomaar alles overnemen van onze studiedag, maar een keuze maken die past bij de context waarin hij plaatsvindt. Wij gaan zelf onze tweede studiedag anders inrichten dan de eerste, alleen al vanwege de variatie: een Groot Dictee is al in de maak.

Ook gaan wij twee rondes workshops doen omdat daar duidelijk behoefte aan is. Van de taalcoach van een ander domein kreeg ik de feedback dat 'dat hele gedoe met die sjaals en hoedjes' bij haar op het domein echt niet zou werken, dus ook daarbij moet je overwegen of het in de bedrijfscultuur past.

Wat zijn jullie vervolgstappen?

Op het feedbackformulier konden mensen verschillende soorten hulp aanvragen, bijvoorbeeld:

- 'Goed-dat-je-het-zegtservice'. Hierbij geeft iemand aan dat hij open staat voor ongevraagde feedback, bijvoorbeeld op (nieuws)brieven die naar buiten gaan.
- Feedback en correctie op verzoek.
- Meekijken met toetsen maken.

- Workshops en uitleg over werkwoordspelling, 'nieuwe' spelling enz. Vooral voor administratief personeel.

Daar zijn we nu actief mee aan de gang. Verder heeft de combinatie van de examens nu prioriteit, en daarna hopen we onze beroepscollega's zo ver te krijgen dat zij studenten ook feedback op de taal willen gaan geven.

*Bregje Kaars Sijpesteijn
Emmy van Dorp*

De auteurs zijn respectievelijk adviseur bij het ITTA en docent Nederlands en taalcoach van het Da Vinci College. Emmy van Dorp is te bereiken via evandorp@da-vinci.nl en Bregje Kaars Sijpesteijn via bregje.kaarsijpesteijn@itta.uva.nl

Illustraties: Jasmijn van Dorp

Noten

1 Volgens de DRIESLAG is het hele opleidingsteam verantwoordelijk voor taalontwikkeling Nederlands. Het team werkt aan gelijktijdige ontwikkeling van vak- en praktijk- en taalvaardigheid van de leerlingen. Daarvoor neemt het team gezamenlijke stappen, bij voorkeur onder begeleiding van de taalcoach van de opleiding. De DRIESLAG bestaat uit:

- Taalontwikkeling in vaklessen en stage,
- Ondersteunend taalonderwijs
- Persoonlijke oefening en remediëring.

Voor meer info: www.itta.uva.nl

2 PAK-toetsen. Pak is de naam van een uitgeverij voor lesmateriaal en toetsen voor het beroepsonderwijs. De uitgeverij ontwikkelde onder meer een onlinetaaltest (februari 2009) waarmee iedereen gratis zijn of haar kennis van de Nederlandse spelling, grammatica, zinsbouw/stijl, woordenschat, uitdrukkingen, spreekwoorden en gezegden kan testen (www.nederlandsetaaltest.nl). Na het doorlopen van ieder onderdeel van de test staat aangegeven welk niveau (vmbo, havo, vwo, mbo, hbo, e.d.) behaald is. Voor meer info: www.uitgeverijpak.nl

Leersucces en Nederlands – hoe maken we er een win-winsituatie van?

STUDIEDAG 2 JULI 2012

van 08.30 tot 14.00 uur

lunch inbegrepen

- Ervaar zelf wat niveau 3F is en kijk welk niveau jij hebt
- Leer iets nieuws in een workshop of fris je kennis op
- Maak plannen voor de integratie van taal in de beroepsspecifieke vakken en andersom
- Neem veel moois mee om in je lessen te gebruiken
- Laat je vermaken door twee teams die strijden om de "Ik hou van Hollands" – hoofdprijs!

